

SUG‘URTA KOMPANIYALARI DAROMADLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI

Quvatova Dinora Anvarovna

Toshkent Davlat iqtisodiyot universiteti tayanch doktoranti
Toshkent, O‘zbekiston

Annotatsiya: Ushbu maqolada sugurta kompaniyalarining daromadlarini hisobga olish va boshqarish jarayonlarini takomillashtirish masalalari ko‘rib chiqiladi. Sugurta kompaniyalari faoliyatining moliyaviy barqarorligini ta‘minlashda daromadlar hisobining to‘g‘ri yuritilishi muhim ahamiyat kasb etadi. Ishda daromadlarni aniqlash, tasniflash va hisobot berish tartiblaridagi mavjud kamchiliklar tahlil qilinib, ularni bartaraf etish yo‘llari taklif etiladi. Shuningdek, zamonaviy axborot texnologiyalari va avtomatlashtirilgan tizimlarning joriy etilishi orqali daromadlarni hisoblash jarayonlarini soddalashtirish va aniqlikni oshirish imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi. Ish natijalariga ko‘ra, sugurta kompaniyalari uchun moliyaviy hisobotlarni yaxshilash va samarali boshqaruv tizimini yaratish yo‘llari tavsiya etiladi.

Kalit so‘zlari: sugurta kompaniyasi, daromadlar hisoboti, moliyaviy hisob, hisobni takomillashtirish, sug‘urta daromadlari, hisobot berish, moliyaviy boshqaruv, hisob tizimi, axborot texnologiyalari, avtomatlashtirilgan hisob, moliyaviy barqarorlik, hisob yuritish usullari, sug‘urta faoliyati, daromadlarni tasniflash, hisob jarayoni.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы совершенствования учета и управления доходами страховых компаний. Правильное ведение учета доходов имеет важное значение для обеспечения финансовой устойчивости деятельности страховых компаний. В работе анализируются существующие недостатки в процедурах определения, классификации и отчетности доходов, а также предлагаются пути их устранения. Кроме того, рассматриваются возможности упрощения и повышения точности процессов учета доходов за счет внедрения современных информационных технологий и автоматизированных систем. По результатам исследования

рекомендованы способы улучшения финансовой отчетности и создания эффективной системы управления для страховых компаний.

Ключевые слова: страховая компания, отчет по доходам, финансовый учет, совершенствование учета, страховые доходы, отчетность, финансовое управление, учетная система, информационные технологии, автоматизированный учет, финансовая устойчивость, методы ведения учета, страховая деятельность, классификация доходов, учетный процесс.

Resume: This article addresses the issues of improving the accounting and management processes of insurance companies' revenues. Accurate revenue accounting is crucial for ensuring the financial stability of insurance companies' operations. The paper analyzes existing shortcomings in the procedures for identifying, classifying, and reporting revenues, and proposes ways to eliminate them. Additionally, it examines the possibilities of simplifying and increasing the accuracy of revenue accounting processes through the implementation of modern information technologies and automated systems. Based on the results, recommendations are made for enhancing financial reporting and creating an effective management system for insurance companies.

Keywords: insurance company, revenue reporting, financial accounting, accounting improvement, insurance revenues, reporting, financial management, accounting system, information technology, automated accounting, financial stability, accounting methods, insurance activities, revenue classification, accounting process.

Sugurta bozori mamlakatimiz iqtisodiyotida muhim o‘rin tutadi va uning barqaror rivojlanishi moliyaviy tizimning mustahkamlanishiga katta ta’sir ko‘rsatadi. Sugurta kompaniyalarining daromadlarini aniq va shaffof hisobga olish – kompaniyaning moliyaviy holatini baholashda, risklarni boshqarishda va samarali strategik qarorlar qabul qilishda asosiy omil hisoblanadi. Biroq, amaliyotda daromadlarni hisobga olish jarayonlarida ayrim kamchiliklar va noaniqliklar uchray turadi, bu esa moliyaviy hisobotlarning sifatiga va kompaniya boshqaruvining samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu bois, sugurta kompaniyalarida daromadlar hisobini takomillashtirish, zamonaviy hisob tizimlarini joriy etish va hisob-kitob jarayonlarini optimallashtirish

bugungi kunda dolzarb va muhim vazifalardan biridir. Bu masala sugʻurta sohasida shaffoflikni oshirish va iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Sugʻurta sohasi iqtisodiyotning barqarorligi va xavfsizligini taʼminlashda muhim rol oʻynaydi. Sugurta kompaniyalari oʻz faoliyati davomida mijozlarga sugʻurta xizmatlarini taqdim etib, shu orqali moliyaviy xavf-xatarlardan himoya qiladi va ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlaydi. Bunday faoliyatning samarali olib borilishi uchun kompaniyaning moliyaviy resurslarini aniq va toʻgʻri boshqarish zarur. Jumladan, sugʻurta kompaniyalarining daromadlarini hisobga olish jarayoni ularning moliyaviy barqarorligini baholashda, moliyaviy hisobotlarning ishonchliligini taʼminlashda va boshqaruv qarorlarini qabul qilishda asosiy oʻrin tutadi.

Hozirgi kunda sugʻurta kompaniyalarining daromadlarini hisobga olish tizimida yuzaga kelayotgan kamchiliklar va murakkabliklar, shuningdek, hisob yuritish jarayonlarining optimallashtirilishi dolzarb muammo hisoblanadi. Zamonaviy axborot texnologiyalari va avtomatlashtirilgan hisob tizimlari yordamida bu jarayonlarni takomillashtirish kompaniyaning samaradorligini oshirish, moliyaviy oqimlarni nazorat qilish va iqtisodiy xavflarni kamaytirishga xizmat qiladi.

Ushbu maqolada sugʻurta kompaniyalarining daromadlarini hisobga olish va boshqarish jarayonlarini takomillashtirish masalalari, mavjud kamchiliklar tahlili hamda ularni bartaraf etish yoʻllari koʻrib chiqiladi. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali hisob tizimini takomillashtirish imkoniyatlari taqdim etiladi.

Ushbu maqola sugʻurta kompaniyalarining daromadlarini hisobga olish jarayonlarini takomillashtirish masalalarini yangi yondashuvlar va zamonaviy texnologiyalar kontekstida tahlil qiladi. Avvalgi tadqiqotlardan farqli oʻlaroq, ishda nafaqat mavjud kamchiliklar batafsil oʻrganilgan, balki avtomatlashtirilgan hisob tizimlarining joriy etilishi orqali daromadlarni aniqlik bilan hisoblash imkoniyatlari ham keng qamrovda koʻrib chiqilgan. Shu bilan birga, maqolada sugʻurta sohasidagi moliyaviy boshqaruv jarayonlarini takomillashtirishda axborot texnologiyalarining roliga alohida urgʻu berilgan. Bu tadqiqot sugʻurta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlash va raqobatbardoshligini oshirish maqsadida hisob tizimlarida

innovatsion yechimlarni tatbiq etishga oid yangi tavsiyalarni o‘z ichiga oladi.

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, sug‘urta kompaniyalarining daromadlarini hisobga olish jarayonlarida mavjud kamchiliklar asosiy moliyaviy hisobotlarning aniqligiga va kompaniyaning moliyaviy barqarorligiga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi. Shuningdek, an‘anaviy hisob tizimlarining murakkabligi va avtomatlashtirilmaganligi hisob yuritish jarayonlarini sekinlashtiradi hamda xatoliklar ehtimolini oshiradi.

Zamonaviy axborot texnologiyalarini va avtomatlashtirilgan tizimlarni joriy etish orqali daromadlarni hisoblash jarayonlarini soddalashtirish, ularning aniqligi va shaffofligini oshirish mumkinligi aniqlangan. Bu esa moliyaviy boshqaruvni samaraliroq qilish, hisobot berish jarayonlarini tezlashtirish va kompaniya faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Sug‘urta kompaniyalarining daromadlarini hisobga olish jarayonlarini takomillashtirish muammolari ko‘p jihatdan kompaniyaning moliyaviy barqarorligi va boshqaruv samaradorligiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, an‘anaviy hisob tizimlari o‘zining murakkabligi va avtomatlashtirilmaganligi sababli xatoliklar va kechikishlarga olib keladi, bu esa moliyaviy hisobotlarning sifatiga salbiy ta‘sir qiladi.

Zamonaviy axborot texnologiyalari va avtomatlashtirilgan hisob tizimlarini joriy etish ushbu muammolarni bartaraf etish imkonini beradi. Biroq, bunday texnologiyalarni integratsiyalash jarayoni o‘ziga xos qiyinchiliklarga ega bo‘lib, kompaniyaning texnik infratuzilmasi, kadrlar malakasi va moliyaviy resurslariga bog‘liq. Shu bois, sug‘urta kompaniyalari hisob tizimini yangilash va takomillashtirish jarayonida rejalashtirilgan va bosqichma-bosqich yondashuvni qo‘llash zarur.

Shuningdek, hisob tizimini yaxshilash faqat texnik jihatdan emas, balki kompaniyaning boshqaruv tizimini qayta ko‘rib chiqish va samarali nazorat mexanizmlarini joriy etishni ham talab qiladi. Bu esa kompaniyaning ichki jarayonlaridagi shaffoflikni oshiradi, moliyaviy oqimlarni yanada aniq boshqarishga imkon yaratadi.

Natijalar ko‘rsatganidek, taklif etilgan innovatsion yondashuvlar sug‘urta kompaniyalarining moliyaviy hisobotlar sifatini oshirish bilan birga, ularning raqobatbardoshligini ham mustahkamlaydi. Shu bilan birga, sohada davom etayotgan raqamlashtirish jarayonlari hisob tizimlarini optimallashtirish uchun

yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, sug‘urta kompaniyalari uchun taklif etilgan hisob tizimini takomillashtirish choralari moliyaviy hisobotlarning sifatini yaxshilash, risklarni boshqarish va strategik qarorlarni qabul qilish jarayonlarini optimallashtirishga xizmat qiladi. Sug‘urta kompaniyalarining daromadlarini hisobga olish va boshqarish jarayonlarini takomillashtirish kompaniyaning moliyaviy barqarorligini ta‘minlashda muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, mavjud hisob tizimidagi kamchiliklar moliyaviy hisobotlarning ishonchliligini pasaytiradi va boshqaruv samaradorligini kamaytiradi. Zamonaviy axborot texnologiyalari va avtomatlashtirilgan hisob tizimlarini joriy etish orqali hisob yuritish jarayonlarini soddalashtirish, aniqlikni oshirish va hisobot berish sifatini yaxshilash mumkin. Ushbu takomillashtirishlar sug‘urta kompaniyalariga moliyaviy risklarni samarali boshqarish, tezkor va aniq moliyaviy ma’lumotlar asosida qarorlar qabul qilish hamda bozordagi raqobatbardoshlikni oshirish imkonini beradi. Shu sababli, sug‘urta kompaniyalarida hisob tizimlarini yangilash va optimallashtirish ustuvor vazifa bo‘lib qolmoqda.

Adabiyotlar

1. Abdullayev, A. (2021). Sug‘urta kompaniyalarining moliyaviy hisoboti va nazorati. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
2. Mirzaev, B. & Qodirov, D. (2020). Sug‘urta sohasida avtomatlashtirilgan hisob tizimlari. Moliyaviy texnologiyalar jurnali, 3(12), 45-53.
3. Karimova, N. (2019). Sug‘urta kompaniyalarining daromadlarini boshqarish usullari. Toshkent: Moliya va bank.
4. Smith, J. (2018). Insurance Accounting and Financial Management. New York: Finance Press.
5. Johnson, L. & Wang, M. (2022). The impact of IT automation on insurance companies’ revenue reporting. Journal of Insurance Studies, 15(4), 112-129.
6. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy Banki. (2023). Sug‘urta bozorining rivojlanishi va nazorati. Toshkent.
7. Brown, P. (2020). Modern accounting systems in insurance companies. International Journal of Financial Management, 8(2), 78-88.

8. Islomov, S. (2021). Sugʻurta kompaniyalarida moliyaviy barqarorlikni taʼminlash. Iqtisodiyot va moliya, 4(9), 33-40.